

„Te vagy, te vagy, barna kislyány...”

Saját szavai szerint is (ez természetes!), meg a *Magyar Színházművészeti Lexikon* 828. oldalának tanúbizonysága szerint is Maria Teresa Uribe szoprán énekesnő, a Magyar Állami Operaház tagja, Santiago de Chileben, a keskeny, de rendkívül hosszú, dél-amerikai országban született. Tehát *chilei*. De ez nem olyan egyszerű!

– *Mindent, amit a pályáról tudok* – mondja Maria Teresa Uribe –, *Magyarországnak köszönhetek. Ha rólam azt mondják: magyar énekesnő, ez így igaz...* – mondja magyarul. Mert remekül tudja ezt a nehéz nyelvet. No... kis akcentussal.

És mosolyog. (Akcentus nélkül!)

Uribe? Milyen név ez, milyen szó ez? Még csak nem is spanyol! *Baszk*. Baszk volt az apai nagypapa, *dán* volt az apai nagymama. Dániából, a szegénység elől mentek Dél-Amerikába, először Peruba, onnan Chilébe.

És az anyai ág? Ők *német zsidók* voltak, és – a szegénység elől mentek Dél-Amerikába... Chilében találkozott össze a két család.

Csoda-e mindezek után, hogy a hatéves kis Maria Teresa – becenevén *Marite* – német iskolába került?! A *német* lett tehát életének sok-sok nyelve közül az első, hat éven át.

Édesapja repülőtsízt a chilei hadseregben. Elküldik családotul Washingtonba. *Marite* így a középiskoláit, tizenöt esztendő koráig, *angolul* végzi. Nem okoz neki gondot, könnyen tanul.

Ismét otthon: van még három év az érettségig, azokat – *spanyolul* tanulja végig. *Franciául* is tanul, mert kötelező. Hány nyelv ez már? Egyébként matematika-szakos, annak könnyebb az útja az egyetemre.

Közben? Kicsi lány kora óta énekelt, és hozzányúlt minden hangszerhez, ami a keze ügyébe került. Fül után játszott. Édesapja nem látott életcélt az éneklésben. *Marite* így az orvosi egyetemre íratkozott be, öt éven át járt oda, orvosasszisztensként diplomázott 1972. augusztus 25-én, és – szeptember 19-én elindult Magyarországra.

Mert közben (családja nem tudott róla!) énekelni tanult a chilei konzervatóriumban. S váratlanul egy ötéves *magyar ösztöndíj*hoz jutott. Nem is számított rá. Micsoda ajándék!

Nagy hangterjedelme volt: három oktávnyi. Sötét hang, a *mezzó* felé hajlott. Itt, a Zeneművészeti Főiskolán, *Kutrucz Éva* növendékeként derült ki: *szoprán*. Hat esztendei tanulás után, operai vizsgát 1978. júniusában tett, *Kukely Júlia*, *Takács Tamara*, *Gulyás Dénes* és *Kovács Pál* mellett.

Jól emlékszem, az operavizsgán milyen lírai szépséggel énekelte „*A végzet hatalma*” *Pace, pace!* kezdetű áriáját. (Ma már három nyelven énekl, magyar és külhoni színpadokon, a nagy és annyira szeretett főszerepet, *Leonórá*t.) Ma már mintegy húsz nagy drámai és lírai hősnő megszólaltatója. De – heylesen – ő is kicsikkel kezdte. Első

színpadalépésein ilyesmik szerepeltek a neve mellett a falragaszon: „*A ravasz rókácska*” *Tyúkokcskája*, a „*Rigoletto*” *Apródja*, a „*Tosca*” *Pásztorfiúja*, a „*Pillangókisasszony*” *Kate-je*. (Ma már *Pillangókisasszony* is, *Tosca* is!)

Első főszerepei között volt az 1980 őszén elénekelt *Georgette* „*A köpeny*”-ben. Meglepett, hogy ez az egész fiatal barna lány már színpadra lépésekor magával hozta a majdan bekövetkező tragédiát! Körülfonta, körülengte a halál... Egy-két évvel később a merőben más *Musette*-tel lepte meg a közönséget a „*Bohémélet*”-ben. Meg azzal a bursikóz játékossággal, ahogyan a „*Rómeó és Júlia*” című *Gounod*-opera *Stefanóját* színpadra penderítette. *Aida* is, *Erzsébet* is, a „*Simon Boccanegra*” *Ameliája* is – miközben azért elment mellette olyan neki való nagy szerep, mint a „*Faust*” *Margitja*. *Verdi*- és *Puccini*-hősnő elsősorban.

Hangversenyek? Mennyit és hányfélélt hallottunk tőle! Megint a nyelvek! *Maria Teresa Uribe* például azon a *ladino* nyelven is énekel, amelyről a *Révai Lexikon* ezeket mondja:

„*Ladino: a zsidóktól a pirenéi félszigeten, aztán Dél-Franciaországban, Hamburgban, Londonban, Amszterdamban és még Észak-Afrikában és Törökországban is elterjesztett zargon. A ladino a spanyol és héber nyelv keveréke...*”

– Közel áll a portugálhoz – mondja *Marite*. (Természetes, hogy amikor *Farkas Ferenc* megzenésítette a nagy portugál költő, *Fernando Pessoa* néhány versét, a daltok eléneklésére *Maria Teresa Uribét* kérte föl.) S ha már *Farkas* professzor urat említjük, rákérdezek:

– És a „*Gyümölcskosár*”? A *Weöres Sándor*-versek, *Farkas Ferenc* zenéjével?

Fölcsillan a szeme, s máris dúdolja:

– „*Bóbita, Bóbita táncol...*”

Énekel az Operaházban, az Erkel Színházban, koncertpódiumokon: énekel külhonban (legutóbb egy német társulattal több német színpadon ő volt *Tosca*!). És tanít a *Semmelweis* utcában, van vagy húsz növendéke.

Egy különleges pillanat a közelmúltból. A *Kempinski Hotel*ban, egy hangversenyen *Nietzsche* négy *Petőfi*-dalát énekelte. A német filozófia és irodalom nagy figurája ifjan komponált is. És beleszerelmesedett *Petőfi*be: lehetséges, hogy *Kertbeny Károly* fordításaiban ismerte meg. A négy dal: „*Ereszkedik le a felhő*”, „*Szeretném itthagyni*”, „*Te voltál egyetlen virágom...*” és „*Te vagy, te vagy, barna kislyány...*”

Marite természetesen a német fordítást énekelte. Ám előtte belapozott a *Petőfi*-kötetbe és elolvasta a verseket magyarul.

– Azóta mi mindent olvasott még?

– A cseh *Milan Kundera* „*A lét elviselhetetlen könnyűsége*” című könyvét.

– Csehül?

– Nem. Olaszul...

Dalos László

Maria Teresa Uribe
Sebők Erika felvétele